

Ngwuja'ri ngwanni ngwullu je Bulij Bilipi Äni kitabanu

Bulij ondaca ngwüjü ngwudi Bilipäng ngwuja'ri ngwanni ngwujaw kündär ngwaalu ngwani Majiduniya a ngwüji änni ndi Yicu (Yi-iru 16.11-40). A be aji aar ge'te Bulijing korkon gwani ondaji ngwuja'ri ngwanni ngwujaw, no ngwube ülliji ngwüjü Bilipi ngwuja'ri ngwee. Gwullu ngwuja'ri ngwee ngwe or'temaji ngwikirijinä ngwuje ci yäy 'tu gwani angidaci gwanni gwangidacaar je na otaci gwe Ngwaalingalu gwani nginde. Ya'ti linginna ndi ari Bulij gwuju korkon Ruma gwalla gwuju kündär gi'ter, anni ullung ngwuja'ri ngwee. Nginde gwuge'taja ndi ari yomon ya'ti olanu gwa aar gwä'dädälü korkon nunnu ngwugwuji yiiru yidi ondaci ngwüjü ngwuja'ri ngwanni ngwujaw. Ngwube lenge 'to ndi ari yaa gwa aar 'rinye.

Gwondaca ngwikirijinä ngwudi Biliping ndi ari ngindenga 'to la je yi'rendeny mbuji anaku mbujaar gu Kirictung. Ma be ari lima je yi'rendeny mbuji, aar be jayanu Ngwaalu. Ngwuje ci ndi ari a ya'rany yegen ru nono yidi Yicu Kirictu ndi ari aar üllänü aa'ti la piyi yigo'ro yegen. Ngwuje diwayiniyi ndi ari ngindenga lapu miding gwanni gwuyang ndi Kirictu änni gwe 'dünggüngün. Gwa'ti aar apu gwuji gwe

dımürä düllinä giyobo yidi Müjä.

Yajang yidi ngwuja'ri

1. Aganni na otaci Ngwaalingalu (1.1-11)
2. Elelle gwudi Bulij (1.12-26)
3. Elelle ndi Kirictu (1.27—2.18)
4. Ngwuja'ri ndi Timijawuj na Äbibrüditüyüj (2.19-30)
5. Ännini ngwäyanü Ngwaalu (3.1—4.9)
6. Bulij gwuca ngwüjü ngwudi Biliping yäy 'tu (4.10-20)
7. Aganni gwudi mi'ra (4.21-23)

Aganni gi'donga gidi Biliping

¹ Ngwuja'ri ngwee ngwindi 'dänggäri, äny gwani Bulij na diweengga dani Timijawuj liru ngwinäd ngwudi Yicu Kirictu. Ngwükäci nje ngwüjü 'dar ngwudi Ngwaalu ndi Yicu Kirictu kündär gani Bilipi ngwangidanga le na lanni lati gendaji guy giyiiru.

² Ara je gu yimi'ru ji aar je gu adatalu ji gwudi Ngwaalu ngwuru Papa gwege na Deleny dani Yicu Kirictu.

Yäy 'tu na otaci Ngwaalingalu

³ Nggwati ci Ngwaalinga ngwüny yäy 'tu gwani nga nga kaji 'dar ma je diwayini.

⁴ Ndi otaci Ngwaalingalu gwüny 'dar gwani nga nga ligor le lijayanu yomon 'dar

⁵ gwani acajidi gwanni gwacidar gu giyiiranu yidi ngwuja'ri ngwanni ngwujaw 'tu'tu gomon gidi gwerreng 'di gomon gidi gweneng.

⁶ Nggwicinänü giyi'ral giyee ndi ari Ngwaalu ngwanni ngwädäälü yiiru ye yanni yijaw

'danggalanu, ying je ape ying je mbüti 'di gomon gadi ge Yicu Kirictu o'ra.

⁷ Yädi gu 'dünggüny ndi icinänü no 'danggalanu 'dar ndi ari nga nga lati ji giligoranu lüny yomon 'dar. A lacajidu 'dar giyimä'ränü yidi Ngwaalu ya gu ru gweneno äny nggwo giyu'rung yaa ya gu ru minyi ji ndi rucidi ngwuja'ri ngwanni ngwujaw, nyi je inggidi ndi ari ngwuru 'didanu.

⁸ Ngwaalu ngwuru ngwänggädiny ndi ari awa nggwüjädi ndi a je engga 'dar ndi ari nggwämnä je anaku ännärä je gu Yicu Kirictu.

⁹ Nggwotaca Ngwaalingalu nunnu ara je gendacani änning ngwongranu ara je ätädäni bebereng gwanni gwuru 'didanu ara je ätäda lengeng gwanni gwändi kayalu.

¹⁰ Nunnu ngaa gwe burni ndi äbrä yi'ral yanni yijayana ngaa ju'ri ngaa jayi nono 'di a gomon gadi ge Kirictu o'ra.

¹¹ Aar je gu yiuru onyadi yanni yijaw Yicu Kirictu gwe gwani näji na orta gwudi Ngwaalu.

Gikini gwudi Bulij gwügäbicä ngwuja'ri Ngwujaw aar elada gweere

¹² A gweneno, nggwüminä je ngwänggäri ngaa lenge ndi ari yanni yiminy mbuji, 'didanu yima gäbicä ngwuja'ri ngwanni ngwujaw ngwuma badalu.

¹³ 'Di ngwangida ngwudi ngwu'dun ngwudi yeleny na ngwüji 'dar ngene, ngwülingidi ndi ari nggwukennalu yu'rung ye gwani Kirictu.

¹⁴ Ndi ari giyu'rung yüny giyee, yima gäbicä ngwikirijinä ngwonyadana ndi Kirictu ngwuma

ojeme nono aar 'ranu ndi ondaji ngwuja'ri ngwudi Ngwaalu la'ti yedeny itii.

¹⁵ Yiru gu 'didanu ndi ari loko gilo londaju Kirictu gwe yigor ye yiru yi'düny aar enati, a be loko, gwondajaar gwe yigor ye yijayanu.

¹⁶ Ngindenga gilee lidi gwodaning gwondajaar gwe no, änni gwe aar lenge ndi ari Ngwaalu ngwuru ngwuge'teny ngene nunnu nyi rucidi gwani ngwuja'ri ngwanni ngwujaw.

¹⁷ A be giloo lidi gwerre gwerreng, londaja Kirictu gwe yigor ye yegen yä'tüdi 'didanu aar ge'te ndi ari la gwogajidi 'dünggüny aar nyi gendaci dīrbā gwuju giyu'rung.

¹⁸ A be yojema 'dünggüny giyee? Bāri. Yanni yojema yiru ndi ari ngwüriny ngwudi Kirictu, ngwo gwondajaar ngwe ngway ngwe 'dar ya gu ru yimur'tuny ye ya gu ru 'didanu gwe no, äny gwujayanu yi'ral ye giyee na nggwa o're gwa jayanu mana.

¹⁹ Ndi ari nggwülingidi ndi ari otaci gwe Ngwaalingalu gwalu na gendaci gwe gwudi Ligī'rīm lidi Yicu Kirictu, yanni yima ji 'dünggüny ya gwurli yani gā'dänälü gwüny.

²⁰ Yanni yimīni nje aar nyi gu ligor iyada, yiru ndi ari aa'ti nggwa muli nono giyi'ral yere, nyi be 'ranu gwulleny giyomon 'dar gwece gwece gweneno, nunnu nyi näji Kirictung ligo'ro le lüny, ma aar ani midi gwüny na ma aar ani yi'rany yüny.

²¹ Ndi ari midi gwüny, Kirictu gwuru na yi'rany yüny, yani bile.

²² Manari yani nunnu nyi midi gilingeno, yiru 'dünggüny ndi ari nyi ape yiiru aar lengadi. A

be ya'ti nje lingidi yindi ne yanni yadi nje ape?

²³ Giyo yu'ridinyanu rom, nggwujadi ndi gatani didlayu ndee nyii ji Kirictu gwe, yijayana gu giyee gwulleney.

²⁴ A be gwani nga nga, yojemana gwulleney nyi jalu gilingeno.

²⁵ Yicininy yanu giyee, yay gu no nggwulingidi ndi ari nggwa jalu ar ji 'dar nunnu ngaa ongranu ngaa elada gweere ngaa jayanu ndi amni Ngwaalu.

²⁶ Miny ila 'danggalu mana, jayanu gwalu ndi Yicu Kirictu, gwa gendadi gwiralu gwani any.

²⁷ Yanni yojema yiru ndi ari, elellar elelleng gwanni gwadi ngwuja'ri ngwanni ngwujaw ngwudi Kirictu. Manari nggwuma ila nga je engga na nga je gwe 'dingini nggwa'ti gito 'danggalu, nggwa lenge ndi ari ngaa limatinalu giligi'rim le'te pu ngaa undi ngway gwupang yigor ye ye'te pu gwani amni ngwuja'ri ngwanni ngwujaw.

²⁸ Ara je 'ti yedeny iti kuwan galu a'tur. Yi'ral giyee ya ru gi'remna 'denggen ndi ari ngindenga la girradi ngaa la be gilangidini Ngwaalu ngwe.

²⁹ Ndi ari Kirictu gwe, latada je miding, gwa'ti ani 'dogo nunnu ngaa amni 'dunggungun, ngwube ani 'to ara je yi'redeny eny nono gwani nginde.

³⁰ Nga nga gilo lidugudu gyaaranu ye'te ye'te yanni yanggadiny gu nggwudugudu gu gwerre na giyona yi'dingina ye any nggwona gwudugudu gu.

Üllänü gwudi Kirictu na olala gwüngün

¹ Midi gwalu ndi Kirictu nggwo gwor'temaja je? Änni gwüngün 'danggalu nggwo gwojemeya je nono? Ngaa gilo lacajidu giligi'rimo? Ngaa gilo lijaw yiguri ngaa inäjide?

² Manari giyo giyee, gäbïcär be jayanganu gwüny ngwumbuti ndi ari ngaa gekajidi ngaa ru ya'ranya ye'te pu ngaa äti ämnäjiding gwe'te pu ngaa ji giligi'rim na ndi bupi gwe'te pu.

³ Aa'ti ngaa läti yigor yani ü'ri'tidänü ngaa iringini gilingeno gwuru 'tur ngaa be ülli'yi yigo'ranu yalu ngaa engga ngwüjü ngwu'ter ndi ari ngwujayana 'danggalu.

⁴ Diji de'te de'te aa'ti da ombani ligo'ro lüngün, ngwube ombaji yi'ral yani gwenggen gwu'ter.

⁵ Gäbïcär ngwuja'ri ngwudi yigor yalu aar ru nono ngwudi ligor lidi Yicu Kirictu.

⁶ Ndi ari nginde gwuru drü didi Ngwaalu ngwu'ti be ge'ta ligo'ro lüngün ndi ari aar ubidanu Ngwaalu ngwe giyi'ral yere ngwuje ape.

⁷ Ngwube ge'te ligo'ro lüngün ngwuru dinäd ngwuru nono dijü dümnä.

⁸ A nginde gwuma ru nono dijü dümnä gwuma ülläji ligo'ralu lüngün ngwämnä ndi ari ngwayi kü'rälä yi'rany yidi ngwüji gwuru ngwu'ram.

⁹ Yäy gu no, gwuma Ngwaalu allijala aar ge'te ngwaalu ngwudi yeleny yanni yipa aar ätäädä ngwüri'ny ngwanni ngwupana gu'ru ngwüri'nyälü 'dar anaku raar gu.

- 10 Nunnu a ngwüjji 'dar anaku rar gu kwuci
Yicungalu yirku ye giyoranu yüngün,
kerala na gidiyängälü na gidiyängänü.
- 11 Na ndi ari ngwüjji 'dar anaku rar gu ngwungla
ngwe ngwegen, ngwa 'täjälü ndi ari, Yicu
Kirictu gwuru Deleny,
ndi näjji gwudi Ngwaalu gwuru Papa.

Enyanu nono yurumu

12 Yäy gu no, ngwumaad ngwüny, anaku
'dengenajiny gu gwerre yomon 'dar yanni yijar
ye a be gweneno ya rani gu'ru ndi nyi 'dengenaji
äy gwa'ti gito. Undar ngwäy ngaa olati ndi gilang
arngana gwe na denya gwe gwalu.

13 Ndi ari Ngwaalu giligo'ro lüngün ngwuru
ngwapu yiiru 'danggalanu nunnu ara je gäbici
ngaa minä ngaa äti yiima ndi ärrä buping
gwüngün gwanni gwujaw.

14 'Di'rär yiiru ye yalu 'dar aa'ti ngaa la 'rüllü
giyigoranu yaa ngaa garnati.

15 Nunnu ngaa jayi nono ngaa ju'ri ngaa ru yiji
yidi Ngwaalu ngaa dünälü kimadanu gidi didlä
ndee girlänü giki. Ngaa enyanu 'denggenanu
nono buri gwudi yuurum yitänü kerala.

16 Ndi ari ngwati a je enggaci ngwuja'ri ngwudi
midi. Yiru giyee yanni ya ji yiny ye iringini
komon gadi ge Kirictu o'ra, nyi engga ndi ari undi
ngwäy na dirbä düny giyiiru dima 'ti geradalu
a'tur.

17 'Di manari yin yüny yima irädälü nono
di'rica dibäläjärälü ndi ari gwani mi'rini nono
na yiiru yidi ämnä Ngwaalu gwalu, nggwujayanu
ar jayanu 'dar.

18 No nga nga 'to, jayaranu nyii gäbici ar jyanu.

Timijawujinga Äbibrüditiyüj gwe

19 Nggwuge'taja bupi gwe gwudi Deleny dege dani Yicu nga je ükacä diwengga dani Timijawuj yomon yanu giyee, nunnu nyi jyanu miny 'dingini ngwuja'ri ngwindi 'danggalu.

20 Nggwa'ti a be äti dijälü dere ngene dannu diru ligor 'didanu gwani nga nga nono ngindeng.

21 Ngwüjü 'dar ngwo ngwugwuju yi'ral yidi yigor yegen ya'ti ani yi'ral yidi Yicu Kirictu.

22 A be nginde gwani Timijawuj, gwülingidängä yiiru yüngün gwapiiny gwe yiiru yidi ngwuja'ri ngwanni ngwujaw nono gijjängä papa gwe.

23 Yäy gu no, nggwuge'taja nga je ükacä manari gwuma lengeda yi'ral yorto ye ngwaalinga yünü ndi ari yadi ru'taa.

24 Nggwicinänü ndi Kirictu ndi ari äny giligo'ro lüny nggwa ila 'danggalu yomon yanu giyee.

25 A be nggwaru yiru gu nga je gwä'räcä diwengga dani Äbibrüditiyüj gwanni gwükaciiny aar nyi gendaci guy, gwapiiny gwe yiiru nyii gwe düni yongra. Nyi be ari yiru gu'ru nga je ükacä gwenene.

26 Nginde gwüjädü ndi ara je engga 'dar. Nginde gwa'ti ädiyä ligo'ralu ndi ari gwu'dingina gwe gwümä.

27 'Didanu nginde gwümä gwani yi'rany, gwuma be inädä Ngwaalinga, nginde gwä'tüdi jücü, äny gwuma inädä Ngwaalinga 'to ndi ari aa'ti nggwo're nggwa runi mana.

28 Yäy gu no, yiru giyee ndi ari nga je ükacä nunnu ma aang engga mana, ngaa la jayanu nyi gäbici 'to aa'ti ligor liny pänü gwulleny.

29 Ge'taralu yirnü yigor ye yijayanu 'dar nono diwengga ndi Kirictu. Ge'tar ngwüjü giyirnü ngwanni ngwuru gu no.

30 Ndi ari nginde gwuju yi'rany gito gwani yiiru yidi Kirictu ngwuru gwadi dudiyi ligo'ro lüngün nunnu aar nyi gendaci guy giyi'ral yanni yima gu ami'rati ndi nje gendaci.

3

Bupi gwüny gwani lenge Kirictung

1 Ngwänggäri, yanni yadi nyi ye aralu gwodan, yiru ndi ari jayaranu Gideleny! Ya'tiny 'rigädü ndi o're nga je üllijä ngwuja'ri ngwee ngwe'te ngwe'te mana. Nggwetada je gu.

2 Arnganar yinyeno giyoo, ngwüji ngwoo ngwanni ngwärrü yi'ral yiki ngwondaja ü'ridäni gwe ngwanginu.

3 Ndi ari alanga liru ngwüji ngwanni ngwü'ridänä ü'ridäning gwanni gwuru 'didanu, ndi ari alanga läpijä Ngwaalinga yiiru Lig'i'rim le lidi Ngwaalu, ar iringini ndi Yicu Kirictu. A la'ti gätädi ngwäy giyi'ral yiru gu'ru gilingeno.

4 Nggwätä gu aadi nyi gu gatada ngwäyänü. Manari diji dere ndo dänggädi ndi ari däti gu ndi gatada ngwäyänü giyi'ral yidi lingeno, äny gwätänä gu.

5 Ndi ari äny gwü'ridänä nggwuru gwoko komon ganni giru 'dübä. Nggwuru Dijiräyil

gilängir lidi Biniyamin. Nggwuru Dibrü giji gidi Dibrü. Na gwani yobo, nyi ru Dibärriji.

⁶ A nyi ligor enyanu nyi übinä gi'dongalu gidi Kirictu. Na yani dünälü giyobo, äny gwuru diji dijaw nono.

⁷ A be gweneno yüny 'dar yele yätädi nje gu'ru, yiminje engga yiru 'tur, yiminje gatu mbüny gwani Kirictu.

⁸ Yiru ange yanni giyo mana, yänggädi nje 'dar yiru 'tur yinje gatu mbüny yidinjänü ya'ti aar ubidanu bebere gwe gwuru gu'ru gwani Deleny dünny dani Yicu Kirictu. Gwanni gwuminy gäbici yiminje gatu mbüny 'dar yele yäti nje. Yänggädi nje yiru nono girüräny 'dünggüny nunnu nyi bile Kirictung

⁹ nyi ru gwüngün a nyi Ngwaalu engga ndi ari äny gwüdünälü ndi ämnä Ngwaalu ya'ti ani dünälü gwüny ndi ari äny gwapu dimürä didi yobo, aar be ani ämnä gwüny ndi Kirictu.

¹⁰ Äny gwüminä ndi lenge Kirictung nyi icinänü yiima ye yidi 'di'ri gwüngün nyii gwe acajidi giyi'rendenyanu yüngün, nunnu nyi ru nono ngindeng giyi'rany yüngün,

¹¹ nunnu nyi aji nyi 'di'rälü giyi'ranyanu nyi midi.

Gwuja yi'ral nga je obaji

¹² Äny gwa'ti aru äny gwuma obaji giyi'ral giyee 'dar, nyi ari äny gwuma olati, a be äny nggwo gu ndi pä yiima 'dar nje määtä yanni yimäätädäär nyi gu Yicu Kirictu.

¹³ Ngwänggäri, nggwa'ti änggädi ligo'ro lüny ndi ari yiminje määtä, a be ye'te pu yape nje, ndi

ari, nje dodani yanni giyo gwodani nyi pä yiima nje gwoda yanni giyo gweere.

¹⁴ Nggwüpädi yiima nunnu nyi obaji aar nyi ätäda gu'ru ganni gornacaar nyi Ngwaalu urnidi gwüngün gwudi geralang ndi Yicu Kirictu.

¹⁵ Alanga 'dar lanni libebera ngwuja'ri ngwani ligi'räm ar gu iriyi ngwäyälü no. Ma be ari gwere nggwo ngwaalu gwere gwa'ti indä ngwuja'ri ngwe ngwee ngwänggäda je 'ter, ngwa ara je Ngwaalu 'täcälü.

¹⁶ Yiru 'dogo ndi ari gäbücär ar gwuji elelleng ar gwuji 'didaning ngwaalu ngwanni ngwuma ar gu obani.

¹⁷ Nga nga 'dar gwujar gora güny ngwänggäri, ngaa ge'te ngwüjü ngwäy nono ngwanni ngwändi gay ge ganni gätädärä je.

¹⁸ Nggwondaca je gu gwerre ngwuja'ri ngwee na gweneno nggwo're nggwa je ondaci yal ye ngwäy, ndi ari gilo lonyadu ndi eelle gwegen liru güwän kü'ri gimamindanu gidi Kirictu.

¹⁹ Gay gegen gani dudi, ngwaalu ngwegen ngwani iyada gilaranu legen aar ye iringini yanni yiru yaaru, ya'rany yegen 'dar yani ngwong ngene diyängälü.

²⁰ A be ngwu'dun ngwege ngwo kerala. Na a lidünicä gu Gilanging ngenone yigor ye yiti njänü, gwuru Deleny dege dani Yicu Kirictu.

²¹ Ndi ari yiima ye yüngün gwa gwürli ngwangina ngwege ngwanni ngwami'ratu ngwuje ruji nono ngwangina ngwüngün ngwanni ngwünäjinä. Yiima ye yüngün yanni ying ye gwä'ri yi'ral 'dar aar 'dengenaci.

4

Jayaranu yomon 'dar Gideleny

¹ Ngwänggäri ngwanni ngwämni nje, ngwüjädi ndi a je engga, ngaa liru jayanu gwüny ngaa ru gi'riba gidi yeleny gidi gi'ra güny mätinärlü 'di'däny Gideleny lani ngwumaad ngwüny.

² Nggwa päci Äpüdiyängälü Jitinggä gwe aar ätäjidi ngwuja'ri ngwe'te pu Gideleny liru ngwikirijin.

³ Yäy na nggwüpängälü gwani gimaad güny giru ligor le'te pu, gendaci ngwayu ngwee rom guy ndi ari ngwundu nyii ngwe ngwäy ngwuja'ri ngwanni ngwujaw ngindenga Kilemeninga le na ngwüji ngwoko ngwu'ter mana ngwanni ngwapu nyii ngwe yiiru ngwuma aar je ulli ngwüriny ngwegen kitabanu gidi midi.

⁴ Jayaranu yomon 'dar Gideleny. Nyi o're nyi ari mana, Jayaranu!

⁵ A jilänü gwalu linginni ngwüjü 'dar. Deleny ndo gito.

⁶ Aa'ti yigor ya je pänü giyi'ral yere ngaa be otaci Ngwaalingalu ngaa je päcälü yi'ral ye 'dar yigor ye yari yäy 'tü.

⁷ Na adatalu gwudi Ngwaalu gwanni gwolanala ndi bebere 'dar, gwa etadi giyigor yalu na giya'rany yalu ndi Yicu Kirictu.

⁸ Gwodanalü, nggwa je ci ngwänggäri, iriyär ngwäyälü giyi'ral 'dar yanni yiru 'didanu, yanni yiju'ru, na 'dar yanni yijaw, yere yanni yigä'rinä, yere yanni yämniä, yere yanni yani jadanu, manari yi'ral yere yanni yiru jayani yädi gu ndi

aar je näji, iriyär ngwäyälü giyi'ral yanni yiru gu no.

⁹ İndär ngwuja'ri ngwe 'dar anaku ma je gu enggaci ngaa je gu ondaci ngwuma je 'dingini 'dünggüny ngaa je engga 'dünggüny ngwape nje. Ngwaalu ngwanni ngwati ge'te adatingalu, aar ji 'danggalu.

Yäy 'tu gwani angidaji gwegen

¹⁰ Deleny diminy gäbici nggwuma jayanu gwulleny ndi ari ngaa gweneno kaji nggee 'dar gima ele gima olanu, ngaa gilo linggidu ndi ari ngaa lima gwä'räjälü ndi nyi gu ge'taji ngwäyänü. Ngaa la'tiny dodana ngaa la'ti mbuju 'dogo gay ndi a je ärrü.

¹¹ Äny gwa'ti gu aru ngwuja'ri ngwee nunnu äny gwüminä gony gere, ndi ari nggwuma lenge ndi äbräji giyi'ral yere 'dar yanni yadi nje mbuji.

¹² Äny gwülingidü ndi ari yiru 'taa ndi jalu ngwuy ngwanu nyii lenge ndi ari yiru 'taa ndi äti gwirälü. Äny gwuma lenge yujimida yani awa ndi äbräji giyi'ral 'dar yere na ngwaalu 'dar ya gu ru ndi ari nggwiti nggwupi ya äny nggwo ngwamu ngwe, ya gu ru ndi ari äny nggwati gwirälü, yaa nggwuru diwayi.

¹³ Äny gwa burni ndi ärrü yi'ral 'dar Kirictu gwe gwanni gwatiny ätäda yiima.

¹⁴ A be yijayi gu gwulleny 'danggalu ndi ari a lacajidu gwüpäng gidirbänü düny.

¹⁵ Nga nga lidi Bilipäng, lilingidü ndi ari anni 'tüdiny nyi gatana Majiduniyang giyomon yidi gwerre gwerreng anni ädinyälü yiiru ye yidi ngwuja'ri ngwanni ngwujaw yirnü 'danggalanu,

nga nga liru gi'doonga jücü ganni gemadiiny ge giyi'ral yani ätä na ape.

¹⁶ 'Di anni jiny 'to ngwaalu ngwani Täjlänüki, ngaa lükäciny gwony yomonanu yonyadu.

¹⁷ Ya'ti ani ndi ari äny gwüminä ndiiny angidaci, nyi be minä yi'ral yanni yada je gäbici ara je Ngwaalu dü'räcä gwonyadu gwani yigo'ro yalu.

¹⁸ Nggwuma mbuji gwonyadana. Yanni yangidaci nje yima aar nje Äbibrüditiyüj äpijä yiru 'dünggüny nono de'reny dami düwä dimi'rinäär de nono ngwujada Ngwaalinganu.

¹⁹ A Ngwaalu ngwüny ngwa je ätädä gwonyadu gwani bupi gwalu gwani nänü gwanni gwupa ndi Yicu Kirictu.

²⁰ A näji ru gwudi Ngwaalu ngwege ngwuru Papa yomon 'dar. Yiru gu.

Aganni gwudi Mi'rä

²¹ Agannar ngwikirijinä 'dar ndi Yicu Kirictu. Ngweengga ngwanni ngwo nyii ngwe ngene, ngwaganna je.

²² Ngwikirijin 'dar ngene na gwece gwece ngwudi ngwu'dun ngwudi Deleny dani Gayijar didi Rumang, ngwaganna je.

²³ A yimi'rü yidi Deleny dege dani Yicu Kirictu ji gilig'i'rim lalu. Yiru gu.

Laro
Laro NT

copyright © 2020 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Laro

Contributor: ECS Diocese of Khartoum Translation Department

This text box needs to have content for PT9 to upload is to the DBL.
All rights reserved.

2025-05-10

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 10 May 2025 from source
files dated 10 May 2025

80c639f7-4569-5ffa-a77d-5df4c223631f